Inventering av barbastell i Skåne 2007 - 2009

2011:10

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Titel:	Inventering av barbastell i Skåne 2007-2009.
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Naturvårdskonsult Gerell
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne län Naturskyddsenheten 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 skane@lansstyrelse.se
Copyright:	Länsstyrelsen i Skåne län. Innehållet får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan.
ISBN:	978-91-86533-46-5
Rapportnr	2011:10
Grafisk form:	Maria Sandell.
Tryckt:	Länsstyrelsen i Skåne län, 2011.
Upplaga:	50 ex
Nyckelord: för hotade arter	Inventering, fladdermöss, barbastell, åtgärdsprogram
Omslagsbild:	Barbastell, *(Barbastella barbastellus)* , Naturvårdskonsult Gerell

Förord

Åtgärdsprogram för barbastell ingår i en storsatsning för hotade arter och biotoper som Naturvårdsverket och Länsstyrelserna gör med syfte att till år 2015 minska andelen hotade arter i Sverige med 30%. Genom åtgärdsprogrammen kan man genom kunskapsinhämtning och riktade åtgärder förbättra livsmiljöer och livsbetingelser för de hotade arterna. Men dessa åtgärder förväntas även gynna många fler hotade och vanliga arter med liknande krav. Arbetet med åtgärdsprogrammen är därmed ett led i arbetet med att uppnå nationella och regionala miljömål.

Under 2006 till 2009 har Naturvårdskonsult Gerell, på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län, inventerat barbastell i ett antal lokaler utspridda över stora delar av Skåne. 2007 fokuserade inventeringarna på potentiella övervintringslokaler, främst i grottor, medan de senare två åren har inriktningen varit på möjliga reproduktionslokaler. Fram till början av 2000-talet fanns mycket få fynd av arten i Skåne och den är listad som Starkt hotad (EN) i den nationella rödlistan och finns även upptagen i artskyddsförordningen.

Under de första åren på 2000-talet gjorde man de första observationerna i trakterna av Fyledalen där man kunde misstänka att det fanns kolonier med föryngring. Dessa följdes sedan upp årligen och när denna population visade sig vara någorlunda stabil ökade intresset för att göra riktade undersökningar mot övriga delar av länet för att se om arten är på spridning och håller på att utöka sitt utbredningsområde i Skåne.

Barbastellen är hurvudsakligen en skogsart som under sommaren är beroende av äldre hålträd eller träd med grov bark och barksprickor. Den förekommer främst i lövskog men har även hittats i partier med äldre gran i blandlövskog. Förutom boträd så har arten ganska specifika krav födosöksmiljöer där gläntor eller smala gator, som skogsvägar eller banvallar, med välutvecklade bryn patrulleras av födosökande barbasteller.

Inventeringarna sommartid var främst varit inriktad på områden som ansågs ha hög potential för förekomst av barbastell där man antingen inte funnit arten förut eller där man inte tidigare eftersökt arten. Resultaten av de två årens sommarinventeringar är mycket positiva och visar att barbastell har eteblerat sig i flera nya lokaler och fanns i 14 av de 24 undersökta områdena med flera förekomster i en del av områdena. Rapporten visar också att förekomst av barbastell indikerar på artrika miljöer då många andra fladdermöss ofta också observerades under inventeringarna. Rapporten utgör därför också ett värdefullt underlag för fladdermusförekomster i länet.

Malmö oktober 2011

Per-Magnus Åhrén

Innehållsförteckning

Förord 3

Sammanfattning 7

Inledning 9

Miljökrav 9

I. Inventering av potentiella övervintringslokaler 10

Tykarpsgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun 10

Bergensgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun 11

Champinjongrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun 12

Balsbergsgrottan, Kristianstads kommun 13

Brydestua, Degeberga hembygdspark, Kristianstads kommun 14

Impan, Gladsax, Simrishamns kommun 15

Eriksdalsgången, Sjöbo kommun 16

Diskussion 17

Referenser 17

II. Inventering av barbastell i Skåne 2008 18

Inledning 18

Metodik 18

Svaneholms Slott, Skurups kommun 19

Krageholmssjöns syd- och västsida, Ystad kommun 20

Bellinga Gods, Sjöbo kommun 20

Sövdeborgs Gods, Sjöbo kommun 21

Tågratorp, Sjöbo Ora, Sjöbo kommun 22

Övedsklosters Gods, Sjöbo kommun 23

Christinehofs Gods, Tomelilla kommun 23

Kronovalls Gods, Tomelilla kommun 24

Sjunkalotten, S:t Olof, Simrishamns kommun *24*

Forsakar, Kristianstads kommun *25*

Maltesholms Gods, Kristianstads kommun *26*

Söderåsens nationalpark, Klippans och Svalövs kommun 27

Sammanfattning 28

III. Inventering av barbastell i Skåne 2009 29

Inledning 29

Metodik 29

Snogeholms strövområde, Sjöbo kommun *30*

Simontorps Gods, Sjöbo *30*

Ågerups Gods, Sjöbo kommun *31*

Övedsklosters Gods, Sjöbo kommun *31*

Häckeberga Gods, Lunds kommun *32*

Silvåkra Gods, Lunds kommun *33*

Kagarp, Önneslöv, Hörby kommun *33*

Duveke Gods, Svalövs kommun *33*

Kjugekull, Kristianstads kommun *34*

Leingaryd, Ryssberget, Bromölla kommun *34*

Vanås Gods, Östra Göinge kommun *35*

Drögsperyd - Djupadal, Ryssberget, Bromölla kommun 35

Bevarandeåtgärder 36

Referenser *37*

Sammanfattning

I den svenska rödlistan för hotade arter är barbastellen (*Barbastella barbastellus*) klassad som starkt hotad (EN). Detta gäller även inom EU. Den är därför listad i habitatdirektivet bil. 2 och 4 (Natura 2000), vilket innebär att särskilda ansträngningar skall göras för att skydda arten inom EU.

Inventeringarna av de mera kända övervintringsplatserna för fladdermöss i Skåne under perioden 1979 - 1992 visar att de hyser totalt sett ett relativt fåtal fladdermöss . Störst antal, drygt 40 individer, noterades i Bergensgrottan vid Ignaberga i Hässleholms kommun. Som jämförelse kan nämnas att antalet övervintrande vattenfladdermöss i en dansk kalkgruva har uppskattats till 3 500-5 000. Orsaken till att så få fladdermöss utnyttjar de skånska kalkgruvorna som övervintringsplatser är troligen att det finns gott om alternativa platser. En bidragande orsak kan också vara störningar, som hindrat fladdermössen från att bygga upp traditionen att år efter år söka sig till en och samma övervintringsplats.

Den långa inventeringsserien (1978 - 1992) visar också att väderleken under vintern påverkar antalet övervintrande fladdermöss i grottorna. Under kalla vintrar övervintrar fler fladdermöss jämfört med vad som är fallet under milda vintrar. Man kan således inte använda resultaten i en övervakning av fladdermössen om den inte genomförs under samma betingelser.

Inventeringen av ett antal potentiella övervintringsplatser för barbastell i Skåne under januari – februari 2007 resulterade endast i ett enstaka fynd, vilket kan förklaras av det milda vädret under perioden. Inventeringen visade på brister i skyddet av övervintringsplatserna. Således var grinden för ingången till Balsbergsgrottan förstörd, vilket inneburit fritt tillträde till grottan under fladdermössens övervintringsperiod. Även Bergensgrottan har varit utsatt för störningen eftersom låset har varit uppbrutet.

Inventeringen av barbastell under reproduktionsperioden 2008 omfattade 12 lokaler. Urvalet gjordes på grundval av tidigare erfarenheter av artens miljökrav, bl.a. tillgång på grova träd, vilket medförde att flertalet lokaler kom att utgöras av godsmark. På nio av de 12 inventerade lokalerna registrerades barbastell och på fyra av dessa var antalet registreringar så stort att man kunde misstänka förekomst av en yngelkoloni.

Förutom barbastell noterades de rödlistade arterna fransfladdermus (*Myotis nattereri*) och trollfladdermus (*Pipistrellus nathusii*) på fyra resp. fem lokaler.¨

Insatserna under år 2009 får ses som ett komplement till föregående års inventering av arten. Tolv lokaler besöktes, i några fall ett par gånger. I fem av dessa områden noterades förekomst av barbastell, varav två troligen utgjorde yngellokaler . Inventeringen bidrog också med hela 8 nya lokaler för fransfladdermus.

Summerar man resultatet från de två årens inventeringar uppgår antalet platser där barbastellen har registrerats till hela 47 lokaler. Det höga antalet indikerar en snabb ökning av arten i länet under de senaste åren. Detta påstående styrks av att vi har funnit barbastellen på lokaler som vi tidigare besökt och där den inte påträffats. Med hänsyn till den låga fekunditeten, < 1 unge per år, är det svårt att förklara den relativt snabba ökningen som ett resultat av reproduktion inom Sveriges gränser. Man kan därför inte utesluta att vi har fått ett tillskott från kontinenten.

Inledning

I den svenska rödlistan för hotade arter är barbastellen (*Barbastella barbastellus*) klassad som starkt hotad (Gärdenfors 2005). Detta gäller även inom EU. Den är därför listad i habitatdirektivet bil. 2 (Natura 2000), vilket innebär att särskilda ansträngningar skall göras för att skydda arten inom EU. Första fyndet av en koloni gjordes i norra Småland 1988. Med bidrag från Naturvårdsverket har arten inventerats sedan 1999, främst inom Småland och Östergötland. Arten är föremål för ett nationellt åtgärdsprogram för artens bevarande (Ahlén 2006).

Den aktuella rapporten utgörs av tre delar, omfattande tre års inventeringar, en rörande potentiella övervintringsplatser för arten och två som presenterar resultaten som berör reproduktionsperioden.

Miljökrav

Barbastellen är till övervägande del en skogsart som på kontinenten prefererar skogar med inslag av grova träd (Sierro 1999, Russo m.fl. 2003), vilket överensstämmer med erfarenheterna i Sverige. De första observationerna i Småland gjordes dock i anslutning till bebyggelse, byar med ålderdomlig hävd, bl.a. hamling av träd (Ahlén 2003). De senaste årens observationer i Skåne, främst Fyledalen, har dock gjorts i områden med gammal bokskog och utan anknytning till bebyggelse (Ahlén 2008). Även om vi i denna inventering i första hand valt sådana områden styrker våra resultat att barbastellen tycks vara beroende av tillgången på grova, levande eller döda, träd. Orsakerna till habitatvalet kan vara flera. Barbastellen är i sitt val av bytesdjur en utpräglad fjärilsspecialist (Rydell m.fl. 1996) och man skulle eventuellt kunna förklara habitatvalet med att tillgången på småfjärilar är högre i skogar med god tillgång på grova träd. En annan förklaring är att barbastellen skiftar dagtillhåll oftare än någon annan art (Russo m.fl. 2005). Dagtid uppehåller den sig oftast i trädhåligheter eller under stora barkflagor på grova träd. Valet av dagtillhåll och behovet av att ofta skifta boplats kan vara en förklaring till habitatvalet. Denna förklaring är också giltig för de småländska observationerna eftersom hamlade träd ofta har många håligheter.

Barbastellens beroende av tillgången på grova träd pekar på behovet av att skydda äldre sammanhängande lövskogsbestånd med lång trädkontinuitet. Med hänsyn till behovet av många dagtillhåll hos arten är det också viktigt att tidigt avsätta framtida ersättningsträd, s.k. evighetsträd inom dessa områden.

I. Inventering av potentiella övervintringslokaler för barbastell i Skåne

På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne inventerade vi ett antal potentiella övervintringsplatser för barbastell under januari – februari 2007.

Tykarpsgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun

Tykarpsgrottan, belägen öster om Hässleholm, är egentligen en gruva där man fram till 1888 bröt kalk. ”Grottan” utgörs av en labyrint om ca 1 ha (fig. 1). Övervintrande fladdermöss påträffades här redan 1870, bl.a. Bechsteins fladdermus (Liljeborg 1874).

Vi besökte ”grottan” den 20 januari. Antalet övervintrande fladdermöss var överraskande högt med tanke på den ovanligt milda vintern. Totalt påträffades 35 individer, fördelade på 15 st vattenfladdermöss (*Myotis daubentonii*), 10 st långörade fladdermöss (*Plecotus auritus*), 7 st Bechsteins fladdermöss (*Myotis bechsteinii*) samt 3 st mustasch/Brandts fladdermöss (*Myotis mystacinus/brandtii*).

Ingen känd observation av barbastell har gjorts under de senaste 30 åren. Olof Ryberg nämner i sin avhandling (Ryberg 1947) förekomst av arten, dock utan att ange årtal.

Den stora rariteten är naturligtvis Bechsteins fladdermus, som i år representerades av hela 7 exemplar. Föregående vinter noterades 5 individer.

Figur 1. Interiör från Tykarpsgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun.

Bergensgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun

Bergensgrottan ligger ca 0,5 km nordost om den tidigare nämnda Tykarpsgrottan. Totalt inom Ignaberga-området anser man att det skall finnas 7 st. underjordiska kalkgruvor, varav Tykarpsgrottan och Bergensgrottan (fig. 2) är de största.

Vi inventerade de övervintrande fladdermössen i grottan under perioden 1979-1992 (fig. 3). Antalet övervintrande fladdermöss ökade successivt fram till 1987, därefter skedde en minskning (fig. 3). En trolig orsak var störningar från obehöriga personer, som bröt sig in under vinterhalvåret.

Figur 2. Bergensgrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun. Notera den hängande fladdermusen på väggen!

Vi besökte Bergensgruvan den 3 februari och fann då 19 st. övervintrande fladdermöss, ett relativt lågt antal i jämförelse med 80-talets noteringar (fig. 3). Den dominerande arten var vattenfladdermus (13 ex.). Övriga arter var långörad fladdermus (5 st.) och mustasch/Brandts fladdermus (1 ex.). En möjlig förklaring till det relativt låga antalet övervintrande fladdermöss i gruvan är störningen i samband med restaureringen av ingången, en nödvändig åtgärd efter ett ras.

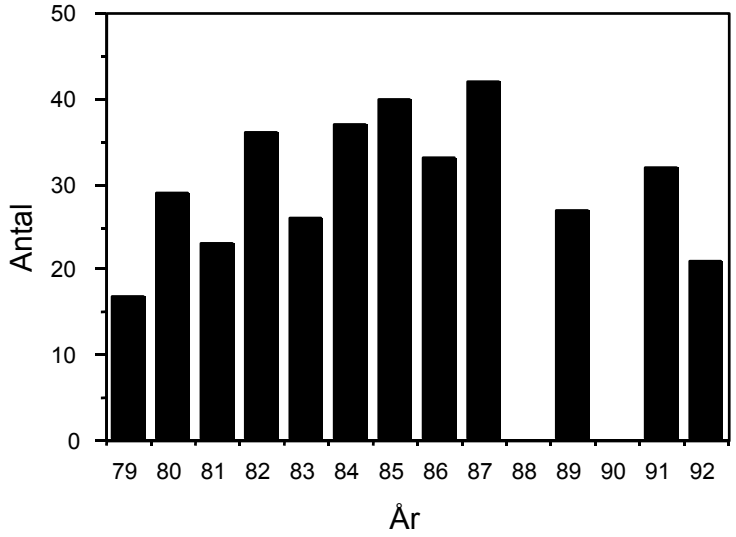

Figur 3. Atalet påträffade övervintrande fladdermöss i Bergensgrottan, Ignaberga, under perioden 1979 - 1992

Champinjongrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun

Samtidigt som Bergensgruvans ingång rensades från jordmassor 1978 gjordes en ingång till en mindre gruva (fig. 4), belägen i samma område som de tidigare nämnda. Den hade tidigare varit tillgänglig och använts bl.a. för champinjonodling. Den har en yta på ca 50 m^2, fördelade på 3 rum.

Vi besökte gruvan den 3 februari och noterade 21 st. övervintrande fladdermöss, fördelade på 7 vattenfladdermöss, 12 mustasch/Brandts fladdermöss och 2 långörade fladdermöss. Jämfört med tidigare inventeringar har antalet övervintrande fladdermöss ökat (fig. 5). En bidragande orsak är att gruvan har varit stängd och ej besökts av obehöriga personer under vinterhalvåret.

Figur 4. Ingång till Champinjongrottan, Ignaberga, Hässleholms kommun

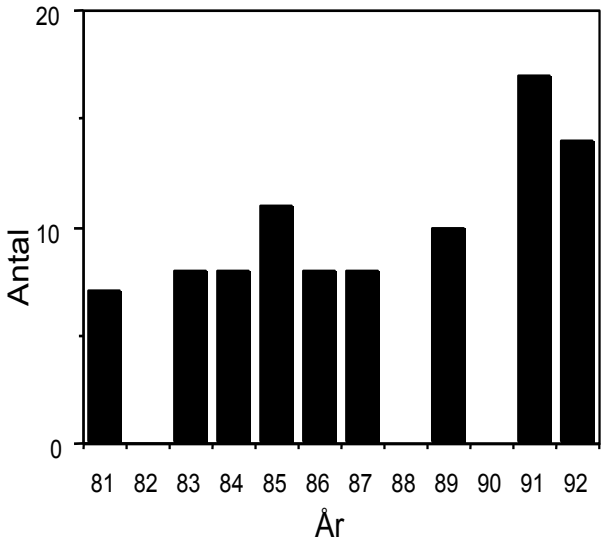

Figur 5. Antalet funna övervintrande fladdermöss i Champinjonsgrottan, Ignaberga under perioden 1981 - 1992.

Balsbergsgrottan, Kristianstads kommun

Balsbergsgrottan är belägen ca 1 mil N Kristianstad. Den är en äkta grotta, utlöst i kritkalk, men även här har man brutit kalk och därmed utvidgat grottan här och var (Gerell 1980). Grottan har tre större håligheter. Den första träffar man på strax till vänster efter det att man kommit igenom den trånga ingången (fig. 6). Fortsätter man framåt kommer man ut i den östra salen, grottans största utrymme, ca 40 m^2 (fig. 7). Takhöjden är här 4 m. För att komma till den tredje av de större håligheterna, den inre salen, måste man krypa genom en ca 13 m lång förbindelsegång. Gången står tidvis under vatten och vid vårt besök den 11 februari var vattendjupet ca 70 cm, det hittills högst noterade.

Antalet övervintrande fladdermusarter överstiger sällan 10 (fig. 8). Dominerande arter har varit vattenfladdermus, barbastell och långörad fladdermus. 1979 noterades 1 ex. Bechsteins fladdermus. Barbastellen övervintrar i grottan vid relativt låga temperaturer och de största antalen, 6 ex., har registrerats under perioder av sträng kyla, som t.ex. år 1985.

Vid vårt besök noterades endast 3 st. fladdermöss, en vattenfladdermus, en långörad fladdermus samt en barbastell.

Det låga antalet kan förklaras till stor del av att grinden för ingången var sönder och spår av ett stort antal besökande personer kunde noteras.

Figur 6. Ingången till Balsbergsgrottan, Kristianstads kommun.

Figur 7. Stora salen i Balsbergsgrottan.

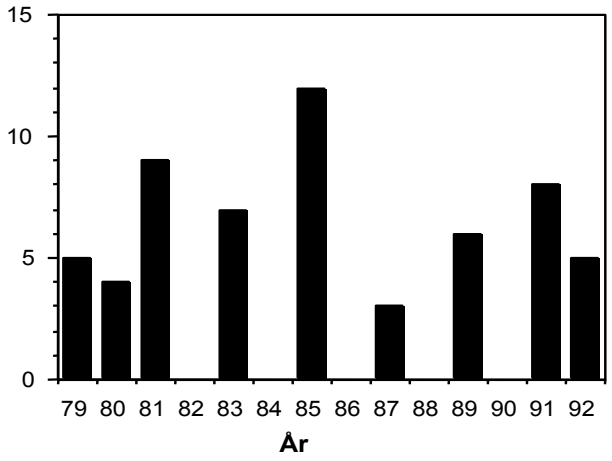

Figur 8. Antalet övervintrande fladdermöss i Balsbergsgrottan under perioden 1979 - 1992

Brydestua, Degeberga hembygdspark, Kristianstads kommun

Valet av lokal är föranlett av att vi påträffade en barbastell den 30 juli 1987 uppe i taket till brydestuan. Brydestuan (fig. 9) kallas också ”linbastu”, en byggnad där en del av linberedningen sköttes förr i tiden. Taket över den bakre delen av brydestuan, som värmdes upp, utgörs av ett stenvalv Mellan stenarna är det håligheter, som utnyttjas som dagplatser av fladdermössen.

Vid vårt besök den 11 februari påträffades endast en övervintrande vattenfladdermus.

Figur 9. Brydestua, Degeberga hembygdspark, Kristianstads kommun.

Impan, Gladsax, Simrishamns kommun

Impan, belägen intill byn Gladsax NV Simrishamn, är numera skyddat som naturreservat och Natura 2000-område. Det föreligger en viss rasrisk i området och därför har Länsstyrelsen låtit stängsla vissa delar, bl.a. öppningen till gruvgången.

Inne i berget finns flera gruvgångar, ett resultat av gruvverksamhet under 1500-1700-talen. Den aktuella gruvgången är ca 50 m lång, 1-2 m bred (fig. 10). Antalet övervintrande fladdermöss är lågt, sällan överstigande 10 (fig. 11), men lokalen hyser ofta barbastell, särskilt under år med sträng kyla. Högsta noterade antalet har varit 6 st.

Övriga arter som noterats är vattenfladdermus, mustasch/Brandts fladdermus, nordisk fladdermus och långörad fladdermus.

Vid vårt besök den 11 februari noterades endast 2 st. vattenfladdermöss.

Figur 10. Gruvgång, Impan, Simrishamns kommun

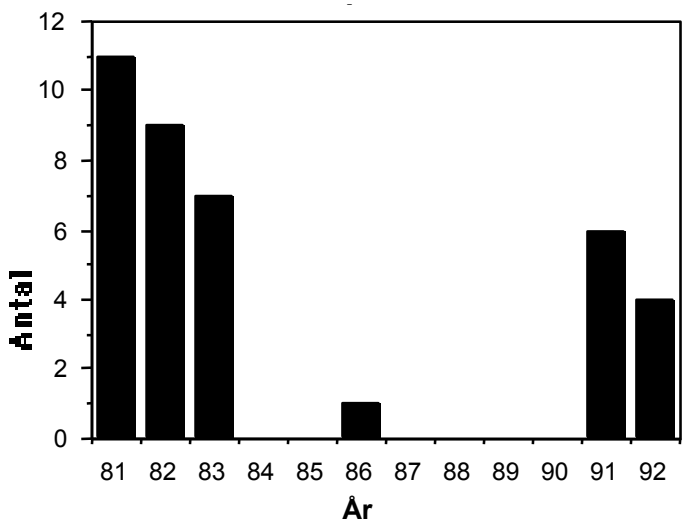

Figur 11. Antal övervintrande fladdermöss i gruvgång i Impan. Simrishamns kommun, under 1981 -1992

Eriksdalsgången, Sjöbo kommun

Eriksdalsgången utgörs av en gruvgång, ca 40 m lång, 1-2 m bred. Den är belägen i övre delen av Fyledalen, 8 km SO Sjöbo. Gruvgången tillkom under slutet av 1930-talet och var tillgänglig fortfarande under 1950-talet. Ingången rasade så småningom igen och på vårt initiativ kunde den åter öppnas 1980 (fig. 12).

Gruvgångens (fig. 13) botten är täckt av 5 – 40 cm vatten och därmed mycket fuktig. Gången inventerades under perioden 1981 –1993. Antalet fladdermöss har varit tämligen lågt och har ej överstigit 20 ex. (fig. 14). Dominerande arter har varit vattenfladdermus och långörad fladdermus. 1985 noterades 1 ex stort musöra (*Myotis myotis*), ny art för landet (Gerell & Lundberg 1985).

Vid vårt besök den 7 februari noterades 3 st. vattenfladdermöss samt lika många långörade fladdermöss.

Figur 12. Ingång till gruvgång, Eriksdal, Sjöbo kommun.

Figur 13. Interiör från gruvgång, Eriksdal, Sjöbo kommun.

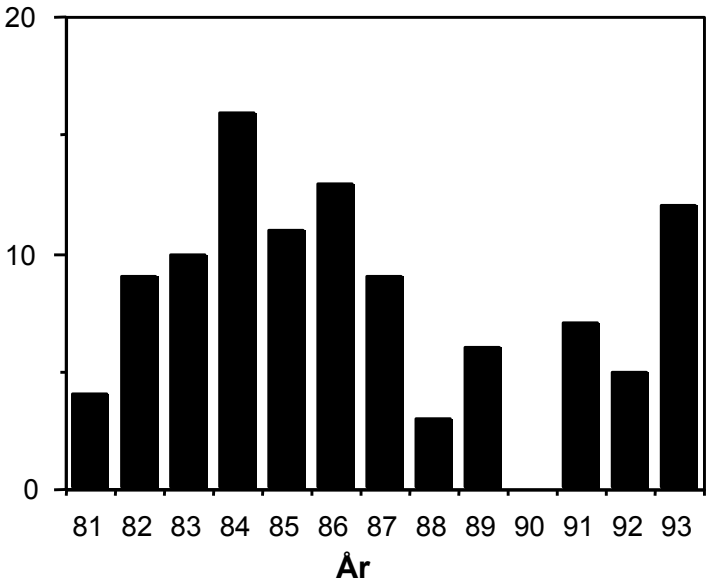

Figur 14 Antal övervintrande fladdermöss i gruvgången vid Eriksdal, Sjöbo kommun, under 1981-1993.

Diskussion

En sammanfattning av inventeringarna av de mera kända övervintringsplatserna för fladdermöss i Skåne under perioden 1979 - 1992 visar att de hyser ett relativt fåtal fladdermöss . Störst antal, drygt 40 individer, noterades i Bergensgrottan vid Ignaberga i Hässleholms kommun. Som jämförelse kan nämnas att antalet övervintrande vattenfladdermöss i en dansk kalkgruva har uppskattats till 3 500-5 000 (Baagøe 2001). Orsaken till att så få fladdermöss utnyttjar de skånska kalkgruvorna som övervintringsplatser är troligen att det finns gott om alternativa platser. En bidragande orsak kan också vara störningar, som hindrat fladdermössen från att bygga upp traditionen att år efter år söka sig till en och samma övervintringsplats.

Det relativt låga antalet övervintrande fladdermöss under den aktuella inventeringen kan förklaras av det osedvanligt milda vädret, som möjliggjort för fladdermössen att välja andra övervintringsplatser. Fladdermössen anpassar nämligen sina val av övervintringsplatser till den rådande temperaturen i omgivningen. Först när det blir riktigt kallt skiftar de till frostfria platser som t.ex. grottor och gruvgångar. Barbastellen är troligen den art bland svenska fladdermöss som övervintrar vid lägst temperatur.

Referenser

Baagøe, H.J. 2001. Danish bats (Mammalia: Chiroptera): atlas and analysis of distribution, occurrence and abundance. - Steenstrupia 26 (1): 1-117.

Gerell, R. 1980. Fladdermöss i några nordöstskånska grottor. - Skånes Naturs Årsskrift 67: 63-69.

Gerell, R. & Lundberg, K. 1985. Stort musöra (*Myotis myotis* Borkhausen 1797), ny fladdermusart i Sverige. - Fauna och flora 80: 144-145.

Gärdenfors, U. (ed.). 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken. Uppsala.

Liljeborg, W. 1874. Sveriges och Norges ryggradsdjur. I. Däggdjuren. Uppsala

Ryberg, O. 1947. Studies on bats and bat parasites. Bokförlaget Svensk Natur, Stockholm

II. Inventering av barbastell i Skåne 2008

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län inventerade vi barbastellen i Skåne under säsongen 2008. Under år 2007 påträffades arten i Fyledalen längs den norra åskanten (Ahlén 2008). Vi noterade arten längs en ravinväg, Pälsadalen. Här fångade vi med hjälp av slöjnät 2 st. adulta honor under reproduktionstid, vilket indikerade att det fanns en yngelkoloni inom området.

I samband med en inventering av fladdermusfaunan kring Borstakärr, Christinehof, registrerades barbastell på flera platser runt kärret (Gerell & Gerell Lundberg 2007). Vidare noterades arten på Linderödsåsen, NV Degeberga.

Metodik

Vid inventeringen av fladdermöss använde vi oss av ultraljudsdetektorer, D 240X (Pettersson Elektronik AB), utrustad med ”time expansion”. Systemet med ”time expansion” innebär att den inkommande ljudsignalen spelas upp med reducerad hastighet, i det här fallet 10 ggr. Inspelningarna kan analyseras i ljudprogram, i vårt fall BatSound (Pettersson Elektronik AB).

Valet av lokaler för inventering av barbastell styrdes delvis av våra erfarenheter gjorda under 2007. En gemensam nämnare för flera lokaler är nämligen lång skogskontinuitet och förekomsten av grova träd. Några av registreringarna av arten tillkom också i samband med övriga inventeringar av fladdermusfaunan inom länet (tab. 1).

Registreringar av ett fåtal obestämda fladdermöss har uteslutits från tabellerna på grund av utrymmesbrist.

Tabell 1. Översikt över lokaler där inventering av barbastell (*Barbastella barbastellus*) genomförts 2008 på uppdrag av länsstyrelsen. Gråtonad rad visar lokal där barbastell påträffats inom ramen för annan inventering.

Lokal	Kommun	Markägare	Skydd	Anm.
Svaneholm	Skurup	Stiftelse	Saknas	
Krageholm	Ystad	Enskild	Saknas	
Bellinga	Sjöbo	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område	
Sövdeborg	Sjöbo	Enskild	Inom Natura 2000-område	
Tågratorp	Sjöbo	Enskild	Saknas	
Övedskloster	Sjöbo	Enskild	Inom Natura 2000-område	
Christinehof	Tomelilla	Enskild	Saknas	
Kronovall	Tomelilla	Enskild	Saknas	
Sjunkalotten	Simrishamn	Enskild	Saknas	Planerat område för vindkraft
Forsakar	Kristianstad	Naturskyddsf.	Inom Natura 2000-område	
Maltesholm	Kristianstad	Enskild	Inom Natura 2000-område	
Söderåsen	Klippan	Staten	Inom Natura 2000-område	Nationalpark

Svaneholms Slott, Skurups kommun

Området runt Svaneholmssjön inventerades den 17 juli under goda väderleksförhållanden. Under besöket noterades bl.a. 2 st. barbasteller, en öster om sjön och en vid infarten till slottet (fig. 1).

Arten har tidigare (29.7 2003) registrerats inom lokalen (Ahlén 2003). Trots åtskilliga besök har inte barbastellen registrerats under mellanliggande år.

Kring Svaneholmssjön noterades ytterligare sex arter (tab. 2), vattenfladdermus (*Myotis daubentonii*), trollfladdermus (*Pipistrellus nathusii*), dvärgfladdermus (*Pipistrellus pygmaeus*), stor fladdermus (*Nyctalus noctula*), nordisk fladdermus (*Eptesicus nilssonii*) och långörad fladdermus (*Plecotus auritus*). Samtliga arter noterades i sådant antal att man kan förmoda att de ynglar inom området.

Den relativt goda tillgången på grova bokar och ekar samt vattenkontakten gör Svaneholmsområdet till ett av de artrikare för fladdermöss i Skåne. För närvarande saknas området skydd. Det intilliggande Natura 2000-området Hästhagen bör inventeras med avseende på bl.a. eventuell förekomst av barbastell.

Figur 1. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus*) inom Svaneholmsområdet, Skurups kommun. Röd cirkel = ny notering av barbastell, blå cirkel = Äldre notering.

Tabell 2. Registreringar av fladdermöss inom området kring Svaneholmssjön den 17 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus

Lokal	Mdau	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
Västra sidan av sjön	2-5		2-5				1
Östra sidan av sjön	6-10	2-5	2-5	2-5	2-5	1	
Infart Svaneholms slott					1	1	

Krageholmssjöns syd- och västsida, Ystad kommun

Den 18 juli inventerade vi Krageholmssjöns sydspets samt dess västra sida (Sjövägen). Vid sydspetsen noterades kolonier av dvärgfladdermus och trollfladdermus samt enstaka individ av vattenfladdermus och stor fladdermus (tab. 3). Inga barbasteller noterades inom det inventerade området.

Tabell 3. Registreringar av fladdermöss inom området kring Krageholmssjöns syd- och västsida den 18 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus och Enil = nordisk fladdermus.

Lokal	Mdau	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil
Krageholmssjöns sydspets	6-10	2-5	11-20	1	
Sjövägen (västra sidan)	2-5	2-5	2-5	2-5	2-5

Bellinga Gods, Sjöbo kommun

Godsmarken väster om Bellinga slott inventerades den 8, 9 och 15 juli. Inventeringarna genomfördes längs Pantarevägen (väster om väg 982) och infarten till slottet (fig. 2).

Godsmarken väster om Bellinga slott hyser ett stort antal grova ekar och bokar. Antalet registreringar av barbastell under inventeringen (15 st.) indikerar förekomst av en yngelkoloni (tab. 4).

Omgivningarna närmast slottet har inventerats på fladdermöss inom ramen för länsstyrelsens övervakningsprogram, senast år 2003 (Gerell & Gerell Lundberg 2003). Eftersom ingen barbastell påträffades då eller tidigare kan vi konstatera att arten har etablerat sig under de senaste åren.

Figur 2. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus*) inom området väster om Bellinga slott. Sjöbo kommun

Under inventeringen noterades en *Myotis*-art, som antingen kunde vara mustaschfladdermus (*M. mystacinus*) eller Brandts fladdermus (*M. brandtii*), två arter som ej går att skilja åt på sonaret. Med hjälp av slöjnät kunde vi fånga ett exemplar, som visade sig tillhöra den sistnämnda arten.

Totalt registrerades hela 9 arter inom det inventerade området (tab. 4), vilket gör det till ett av de mer artrika med avseende på fladdermöss i Skåne. Utöver barbastell noterades vattenfladdermus, Brandts fladdermus, fransfladdermus (*Myotis nattereri*), trollfladdermus, dvärgfladdermus, stor fladdermus, nordisk fladdermus och långörad fladdermus.

Merparten av de grova träden inom området finns inom Natura 2000-området (SE-0430171-SCI), vilket bör garantera barbastellens fortsatta existens inom lokalen.

Tabell 4. Registreringar av fladdermöss inom området väster om Bellinga slott den 8, 9 och 15 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Mbra = Brandts fladdermus, Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mbra	Mdau	Mnat	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
300 m V infart Bellinga slott		1						1	
425 m V infart Bellinga slott			1					1	
Pantarevägen, östra delen	2-5	11-20		6-10	6-10	6-10	6-10	2-5	2-5
Pantarev., västra delen, lok. 1				6-10	2-5	6-10	2-5	1	
Pantarev., västra delen, lok. 2								1	1

Sövdeborgs Gods, Sjöbo kommun

Öster och sydost om Sövdeborgs slott breder en omfattande bokskog ut sig. Här finns ett stort antal grova bokar och ekar. Området inventerades första gången den 20 juli, då vi träffade på en barbastell i den östra delen (fig. 3).

Den 9 augusti gjorde vi en förnyad inventering, nu omfattande större delen av skogsvägarna inom området (fig. 3). Resultatet visade på en stor förekomst av långörad fladdermus samt enstaka individ av trollfladdermus i den södra delen (tab. 5).

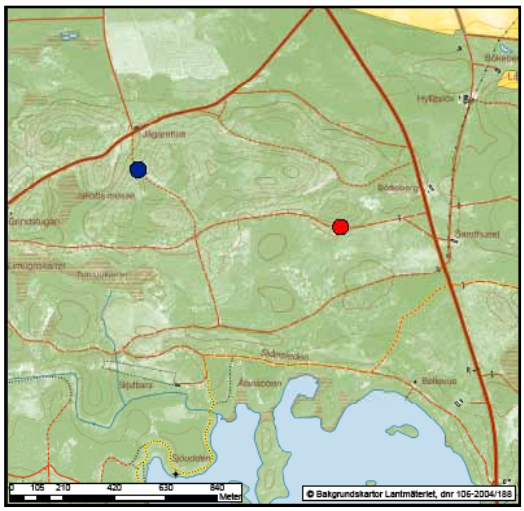

Figur 3. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus*) inom Sövdeborgs-området, Sjöbo kommun. Röd cirkel - ny notering av barbastell, blå cirkel - äldre registrering.

Barbastellen har tidigare noterats inom området (fig.3), närmare bestämt år 2001 (Ahlén 2003).

Det aktuella området för barbastell ligger inom ett Natura 2000-område (SE 0430170-SCI). Med hänsyn till dess omfattning bör området bli föremål för ytterligare inventeringar.

Tabell 5. Registreringar av fladdermöss inom Sövdeborgs-området den 20 juli och 9 augusti 2008. Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus

Lokal	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
Kyrkstigen, västra delen		2-5				1
Kyrkstigen, mellersta delen			1			
Kyrkstigen, östra delen				1	1	
Förbindelsevägen		1				1
Skjutbanevägen	2-5					1

Tågratorp, Sjöbo Ora, Sjöbo kommun

Med hjälp av automatisk registrering kunde Ingemar Ahlén, SLU 2006 dokumentera förekomster av barbastell i Fyledalen, från Lyckås i sydost till Skäpperöd i nordväst (Ahlén 2008). Under 2007 registrerade vi arten i övre delen av Pälsadalen samt på fastigheten Tågratorp (fig. 4). Merparten av observationerna i Fyledalen är gjorda inom Natura 2000-områden, Fyledalen SE 0420250-SCI och Norra Fyledalen SE 0430089-SPA medan våra observationer ligger utanför.

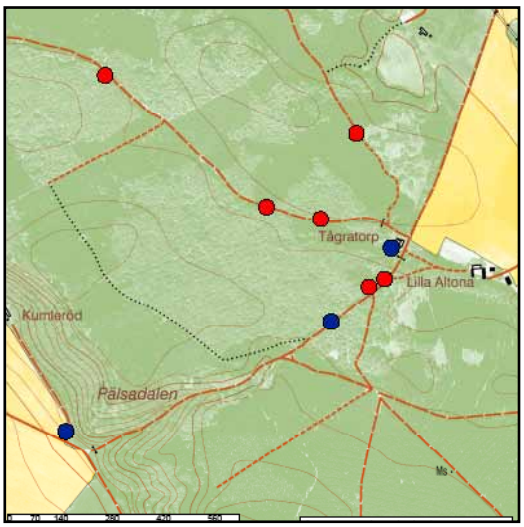

Figur 4.. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus*) inom området kring Tågratorp, Sjöbo Ora, Sjöbo kommun. Röd cirkel - ny notering av barbastell, blå cirkel - äldre registrering.

Inom området finns ett stort antal grova bokar och ekar, som troligen utgör dagtillhåll för barbastellen. Registreringarna av arten under 2007 i den övre delen av Pälsadalen gjordes tidigt på kvällen, vilket indikerade att dagtillhållet fanns i närheten. Fångst av 2 st. adulta honor den 31.7 med hjälp av slöjnät tyder på att det rörde sig om en yngelkoloni.

Registreringarna under 2008 har gjorts huvudsakligen nordväst om Tågratorp (fig. 4), vilket visar på att barbastellens jaktområde kan vara omfattande.

Totalt noterades 6 arter inom området, varav långörad fladdermus var en av de mest frekventa (tab. 6).

Tabell 6. Registreringar av fladdermöss inom området kring Tågratorp, Sjöbo Ora, _Sjöbo kommun under maj -juli 2008. Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
Tågratorp		2-5	2-5	2-5	1	2-5
Jaktvägen, 900 m NV Tågratorp	1				1	1
Jaktvägen, 715 m NV Tågratorp	1		1			1
Jaktvägen, 370 m NV Tågratorp					1	
Jaktvägen, 215m NV Tågratorp					1	1
Per Hans väg, 340 m VNV Tågratorp					1	
Pälsadalen, 120 m SV Tågratorp		1		2-5	2	2-5
Pälsadalen, 260 m SV Tågratorp		1		2-5	1	2-5

Övedsklosters Gods, Sjöbo kommun

Övedskloster hyser en av de rikare förekomsterna av grova ekar och bokar i Skåne. Vi valde därför att besöka området med förhoppningen att finna barbastell. Inventeringen gjordes den 7 juli och omfattade området väster om slottet och söder om väg 104.

Resultatet av inventeringen visar inte på någon barbastell men däremot på flera andra fladdermusarter som vattenfladdermus, trollfladdermus, dvärgfladdermus, stor fladdermus, nordisk fladdermus, sydfladdermus (*Eptesicus serotinus*) och långörad fladdermus (tab. 7). Samtliga arter ynglar troligen inom området.

Tabell 7. Registreringar av fladdermöss inom området kring Övedsklosters slott den 7 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Eser	Paur
Kyrkvägen, Övedskloster	6-10	2-5	2-5				
Övedsklosters slott		2-5	2-5	2-5	2-5	1	
100 m VSV Schweizerhuset, Öved	2-5	2-5	2-5	2-5	2-5		2-5
Vombsjöns östra strand, Övedskloster	30-50		2-5	6-10	6-10	1	

Christinehofs Gods, Tomelilla kommun

I samband med en inventering av fladdermöss kring Borstakärret intill Christinehof 2007 noterade vi barbastell (Gerell & Gerell Lundberg 2007). För att utröna om arten även fanns norr om kärret, längs Tranebodavägen, gjordes ett besök den 22 juli. Resultatet blev ytterligare ett par registreringar, dock inom samma område som under föregående år (fig. 5).

Totalt noterades 9 olika fladdermusarter kring Borstakärret under 2007 (Gerell & Gerell Lundberg 2007) medan det aktuella besöket resulterade i 5 arter (tab. 8).

Figur 5. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom området kring Christinehof, Tomelilla kommun. Röd cirkel - ny notering av barbastell.

Tabell 8. Registreringar av fladdermöss inom området kring Christinehofs slott den 22 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Mnat	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
Allévägen, Christinehof	2-5		2	2	1	
Allévägen/Tranebodav., Christinehof		1				
Tranebodavägen, Christinehof					1	2-5

Kronovalls Gods, Tomelilla kommun

Området kring Kronovalls slott besöktes den 1 augusti. På basis av en översiktlig vegetationskarta valde vi att inventera områdena strax öster om slottet samt norr om väg 1587 (Fågeltofta - S:t Olof).

Resultatet av inventeringen visar på en god förekomst av barbastell. Man kan därför anta att arten har reproducerat sig inom området under detta år.

Inom området noterades förutom barbastell en rik förekomst av långörad fladdermus och vattenfladdermus samt enstaka individer av dvärgfladdermus och nordisk fladdermus (tab. 9).

Området saknar för närvarande skydd.

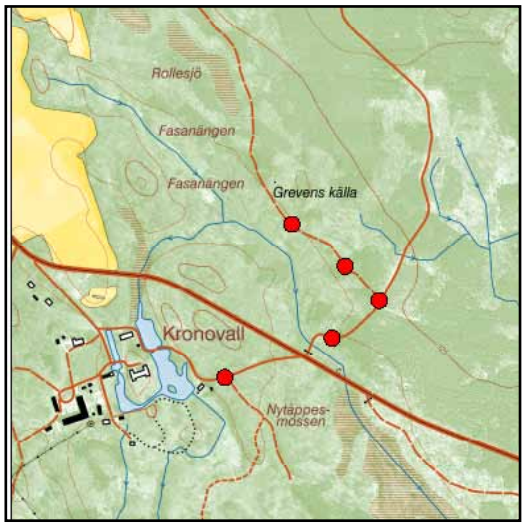

Figur 6. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom området kring Kronovall, Tomelilla kommun.

Tabell 9. Registreringar av fladdermöss inom området kring Kronvalls slott den 1 augusti 2008. Mdau = vattenfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus

Lokal	Mdau	Ppyg	Enil	Bbar	Paur
Dammen, Kronovalls slott	11-20	2-5			
75 m NO Jägarehuset, Kronovall		1	1	1	2-5
75 m efter inf. Basvägen, Kronovall				2	
Basvägen/Grevens källaväg, Kronovall			1	1	2 -5
120 m in på Grevens källav., Kronovall				1	2-5
250 m in på Grevens källav., Kronovall				1	1
Basvägen, Kronovall					1

Sjunkalotten, S:t Olof, Simrishamns kommun

Sjunkalotten, beläget strax sydväst om Sankt Olof (fig. 7), inventerades den 28 och 30 juli inom ramen för en miljökonsekvensbeskrivning för en planerad vindkraftspark (5 verk).

Vegetationen inom området är mycket variationsrik där granplanteringar blandas med äldre bokbestånd. Den f.d. järnvägen (sydväst - nordostgående vägen) omges huvudsakligen av fuktlövskog. Inom bokbeståndet har man sparat en hel del högstubbar. Området hyser också flera nyckelbiotoper, vilket antyder att den biologiska mångfalden troligen är hög.

Resultatet av inventeringarna visar på en rik förekomst av barbastell inom området (tab. 10). Antalet antyder att det här rör det sig om en yngelkoloni.

Sjunkalotten saknar idag skydd. Just nu är det föremål för en eventuell etablering av en vindkraftpark.

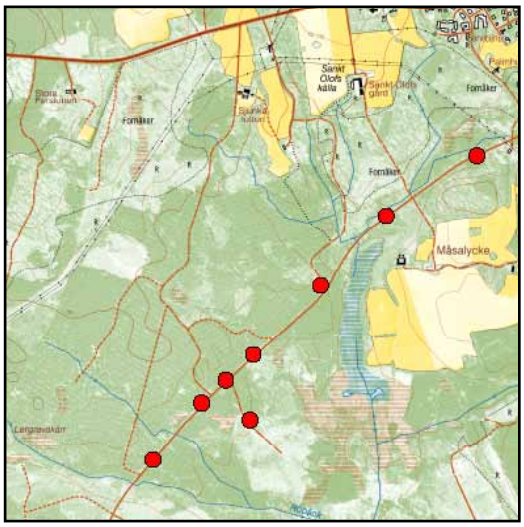

Figur 7. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus)* inom området kring Sjunkalotten, S:t Olof, Simrishamns kommun. Röd cirkel - ny notering av barbastell.

Tabell 10. Registreringar av fladdermöss inom Sjunkalotten, Simrishamns kommun den 28 och 30 juli 2008. Mdau =vattenfladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Ppyg	Enil	Bbar	Paur
Banvallen/Stenvägen, Sjunkalotten, S:t Olof				2	2-5
Stenvägen, Sjunkalotten, S:t Olof			1	1	
Banvallen/Plantskolev. Sjunkalotten, S:t Olof	2-5	1		3	2-5
Banvallen, södra bommen, Sjunkalotten, S:t Olof		1		1	2 -5
Banvallen/Sjunkavägen, Sjunkalotten, S:t Olof				1	2-5
Banvallen, norra bommen, Sjunkalotten, S:t Olof	2-5		1	2	2-5
Banvallen/kraftledningen, Sjunkalotten, S:t Olof			1	1	
Banvallen/NO Stenvägen, Sjunkalotten, S:t Olof				1	2-5

Forsakar, Kristianstads kommun

Området besöktes den 12 juli då vi inventerade hela ravinen, både längs bäcken och ravinens övre kant. Inga barbasteller noterades under inventeringen. Inom området registrerade vi flera individer av fransfladdermus, vattenfladdermus, långörad fladdermus, dvärgfladdermus och nordisk fladdermus (tab. 11).

Eftersom vi föregående år noterade barbastell ca 3 km VNV om Forsakar bör ytterligare besök göras inom Linderödsåsens östra del.

Det inventerade området ingår i ett Natura 2000-område, Forsakar-Borråkra (SE 0420141).

Tabell 11. Registreringar av fladdermöss inom området vid Forsakar den 12 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Mdau	Mnat	Ppyg	Enil	Paur
11-20	2-5	2-5	6-10	2-5

Maltesholms Gods, Kristianstads kommun

Maltesholms gods besöktes den 16 juli. Vi valde att inventera den omfattande bokskogen öster om slottet (fig. 8), där det finns ett stort antal grova bokar. Inledningsvis startade vi med att gå vägen norr om bokbeståndet mot Jägarehuset. Nästan omgående registrerade vi en barbastell (fig. 8). Övriga arter som noterades längs den här vägen var långörad fladdermus och dvärgfladdermus (tab. 8).

Vi fortsatte sedan till stora infarten till slottet. Även här registrerade vi omgående barbastell, i det här fallet flera individer som jagade längs vägen (fig. 8). Övrig noterad art utgjordes av nordisk fladdermus.

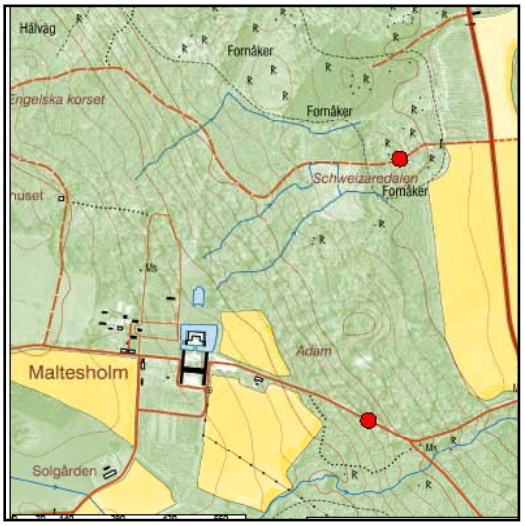

Figur 8. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus*) inom området kring Maltesholm, Kristianstad kommun.

Registreringarna av barbastell ligger inom Natura 2000-området Maltesholm (SE 0420202). Med hänsyn till den goda tillgången på dagtillhåll inom området kan det finnas en yngelkoloni. Vi förordar därför fortsatta inventeringar inom området nästa år.

Tabell 12. Registreringar av fladdermöss inom bokskogsområdet kring Maltesholm, Kristianstad kommun. den 16 juli 2008. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.s.

Lokal	Ppyg	Enil	Bbar	Paur
Jägarhus Maltesholms slott	1	1		1
Skogsväg N Maltesholms slott			1	
Infart Maltesholms slott		1	2-5	1

Söderåsens nationalpark, Klippans och Svalövs kommun

Inom ramen för en särskild inventering av fladdermusfaunan inom Söderåsens nationalpark gjordes flera registreringar av barbastell (fig. 9). Området är mycket stort så den här första inventeringen av fladdermusfaunan inom nationalparken får ses som översiktlig.

Inom nationalparken noterades förutom barbastell en yngelkoloni av fransfladdermus, verifierad bl.a. av fångst, rik förekomst av långörad fladdermus samt enstaka individer av nordisk fladdermus, stor fladdermus och gråskimlig fladdermus (*Vespertilio murinus*) (tab. 9).

Nationalparken ingår i ett Natura 2000-område, Söderåsen (SE 042054).

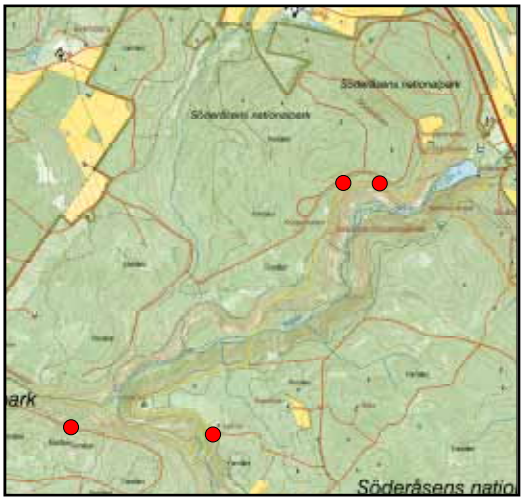

Figur 9. Förekomst av barbastell (*Barbastella barbastellus)* inom Söderåsens nationalpark, Klippans kommun.

Tabell 13. Registreringar av fladdermöss inom Söderåsens nationalpark Klippans och Svalövs kommun under perioden3 juli - 2 augusti 2008. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Vmur = gråskimlig fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Mnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Vmur	Bbar	Paur
Korsskär	2-5			2-5	2-5			
Skärån, mitten	1							
Skärdammen	11-20			2-5	6-10			1
Kopparhatten				2	2-5			2-5
300 m NO Kopparhatten				2-5	11-20	1	1	1
Serpentinvägen					2-5			2-5
50 m SV Liagården							1	2-5
100 m OSO Liagården								1
100 m NV Liagården					1	1		1
Liagården								1
Härsnässtigen, nära P-plats	2-5	2-5		1				2-5
Härsnässtigen, vägslut	6-10	2-5						2-5
Härnäsområdet, SV damm	2-5	2-5			1			2-5
Kvärkaskogen							1	11-20
Nackarps naturrum			1	1	1			1
250 m V vandrarhem	1							2-5
Odensjön	6-10							2-5
200 m N Odensjön					2-5			2-5

Sammanfattning

Inom de 12 besökta områdena noterades barbastellen på 32 platser. På fyra av områdena, Bellinga Gods, Tågratorp, Kronovall Gods och Sjunkalotten var antalet registreringar så stort att man kan förmoda att det rörde sig om yngelkolonier. Bland övriga arter kan nämnas 5 registreringar av trollfladdermus och 4 av fransfladdermus, båda rödlistade arter.

Referenser

Ahlén, I. 2003. Inventeringen av barbastell (*Barbastella barbastellus*) 1999-2003 i Sverige. - Rapport 2003-12-01 (ej publ.).

Ahlén, I. 2006. Handlingsprogram för skydd av fladdermusfaunan. Åtaganden enligt det europeiska fladdermusavtalet EUROBATS. - Naturvårdsverket. Rapport 5546.

Ahlén, I. 2008. Nya fynd i Skånes fladdermusfauna. - Fauna och Flora 103 (1): 28-34.

Gerell, R. & K. Gerell Lundberg. 2003. Övervakning av fladdermöss i Skåne. - Rapport för 2003. Länsstyrelsen i Skåne län.

Gerell, R. & K. Gerell Lundberg. 2007. Inventering av fladdermöss i och kring Borstakärrs våtmarker, Christinehof. - Rapport 2007-09-05. Ej publ.

Russo, D., L. Cistrone, G. Jones & S. Mazzoleni. 2004. Roost selection by barbastelle bats (*Barbastella barbastellus*, Chiroptera: Vespertilionidae) in beech woodlands of central Italy: consequences for conservation. - Biological Conservation 117: 73-81.

Russo, D., L. Cistrone & G. Jones. 2005. Spatial and temporal patterns of roost use by tree-dwelling barbastelle bats *Barbastella barbastellus*. - Ecography 28: 769-776.

Rydell, J., G. Natuschke, A. Theiler & P. Zingg. 1996. Food habits of the barbastelle bat *Barbastella barbastellus*. - Ecography 19: 62-66.

Sierro, A. 1999. Habitat selection by barbastelle bats (*Barbastella barbastellus*) in the Swiss Alps (Valais). - J. Zool., Lond. 248: 429-432.

III. Inventering av barbastell i Skåne 2009

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län har vi fortsatt inventeringen av barbastellen i Skåne under säsongen 2009.

Metodik

Förutom den tidigare använda apparaturen vid inventeringen av fladdermöss, bestående av ultraljudsdetektorer, D 240X (Pettersson Electronics and Acoustics AB), har vi också använt s.k. autoboxar, D 500X (Pettersson Elektronics and Acoustics AB),

Valet av lokaler för inventering av barbastell har delvis styrts av våra erfarenheter gjorda under 2008 och 2009. En gemensam nämnare för flera lokaler är lång skogskontinuitet och förekomst av grova träd (tab. 1).

Registreringar av ett fåtal obestämda fladdermöss har uteslutits från tabellerna på grund av utrymmesbrist.

Tabell 1. Översikt över lokaler där inventering av barbastell (Barbastella barbastellus) genomförts 2009 på uppdrag av länsstyrelsen i Skåne län.

Lokal	Kommun	Markägare	Skydd
Snogeholms strövområde	Sjöbo	Stiftelse	Delvis inom Natura 2000-område
Ågerups Gods	Sjöbo	Enskild	Saknas
Simontorps Gods	Sjöbo	Enskild	Saknas
Häckeberga Gods	Lund	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område
Övedskloster Gods	Sjöbo	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område
Silvåkra Gods	Lund	Enskild	Saknas
Kagarp, Önneköp	Hörby	Enskild	Saknas
Duveke Gods	Svalöv	Enskild	Saknas
Kjugekull	Kristianstad	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område
Vanås Gods	Östra Göinge	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område
Leingaryd	Bromölla	Enskild	Saknas
Drögsperyd - Djupadal	Bromölla	Enskild	Delvis inom Natura 2000-område

Snogeholms strövområde, Sjöbo kommun

Snogeholms strövområde inventerades den 6 juli. Kring slottet och längs stranden norrut mot Fiskarehus finns ett stort antal grova ekar (fig. 1). Vidare finns här och var inom övriga delar av strövområdet enstaka förekomster av grova bokar och ekar.

Förutom registreringar av barbastell (fig. 1) noterades ytterligare 6 arter. Bland dem kan nämnas trollfladdermus (*Pipistrellus nathusii*) som registrerades på 3 lokaler (tab. 2), samtliga nya för arten.

Figur 1. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom Snogeholms strövområde, Sjöbo kommun.

Tabell 2. Registreringar av fladdermöss inom Snogeholms strövområde den 6 juli 2009. Mdau = vattenfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
500 m V Jydarp		2*		1*			
400 m O Jocksborg	1	2-5	1	1	1	1	1
Fölhagsvägen	2*	16*	2*	2*		1*	1*
100 m SSO Snogeholms slott			1*				1*
250 m N Fiskarehus	6-10		2-5	1		5	2-5

* Antal registreringar från box.

Simontorps Gods, Sjöbo

Området omkring Simontorps säteri inventerades den 4 juli. I anslutning till säteriet finns gamla ekar och bokar. Vidare finns en omfattande bokskog söder om säteriet.

Resultatet av inventeringen (tab. 3) visar bl.a. på en förekomst av fransfladdermus (*Myotis nattereri*), klassad som sårbar (Gärdenfors 2005).

Tabell 3. Registreringar av fladdermöss kring Simontorps säteri den 4 juli 2009. Mnat = fransfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Paur
Simontorps säteri, lok. 1		2-5		2-5	2-5
Simontorps säteri, lok. 2		2-5	2-5	2-5	
1 km NO Simontorps säteri	2	2-5	2-5		
1,2 km SV Simontorps säteri				2-5	2-5

Ågerups Gods, Sjöbo kommun

Ett skogsområde, beläget ca 1,5 km SO Ågerups säteri (fig. 2), inventerades den 2 - 3 juli inom ramen för en miljökonsekvensbeskrivning för en planerad vindkraftspark. Området består av en lövskogsplantering och en medelåldrig bokskog, omgiven av ett par granplanteringar (fig. 2).

Inom området noterades 5 fladdermusarter (tab. 4), däribland en barbastell.

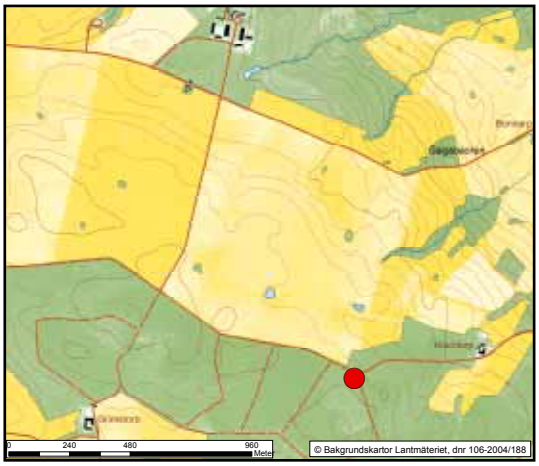

Figur 2. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom ett skogsområde, 1,5 km SO Ågerups säteri, Sjöbo kommun.

Tabell 4. Registreringar av fladdermöss inom ett skogsområde, 1,5 km SO Ågerups säteri den 2 juli 2009. Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Datum	Lokal	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
090702	1,6 km SO Ågerups säteri, lok. 1	2-5		2-5	1	2-5
	1,6 km SO Ågerups säteri, lok. 2		1			1
	1,6 km SO Ågerups säteri, lok. 3		4*			2*

* Antal registreringar från box.

Övedsklosters Gods, Sjöbo kommun

Med hänsyn till den stora potential som Övedsklosters marker har att hysa fladdermöss gjorde vi flera besök för att finna barbastell. Detta lyckades inte men i gengäld kunde vi notera fransfladdermus på ny lokal, nämligen längs Borstbäcken (tab. 5). Bland övriga arter kan sydfladdermus (*Eptesicus serotinus*) nämnas, som fortfarande är en relativt sällsynt art i Skåne sedan upptäckten 1982 (Gerell m. fl. 1983).

Tabell 5. Registreringar av fladdermöss inom Övedsklosters marker den 24 juni, 8 juli och 13 augusti 2009. Mbra = Brandts fladdermus, Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Eser = sydfladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Datum	Lokal	Mbra	Mdau	Mnat	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Eser	Paur
2009-06-24	Borstbäcken, 1 km NNV			1						1
	Borstbäcken 800 m NV									2-5
	Borstbäcken 700 m NV						2-5	2-5		2-5
2009-07-08	Övedsklosters slott	1	4		9	1		2	4	
2009-08-13	N Svansjö				2-5	1	1			

Häckeberga Gods, Lunds kommun

De östra delarna av marker tillhörande Häckeberga Gods inventerades den 9 juli. Skogsområdet består av medelålders - gammal bok med inslag av granplanteringar (fig. 3).

Resultatet visar att vid inventeringstillfället var barbastellen den mest frekventa fladdermusarten inom området (tab. 6). Med hänsyn till det stora antalet barbasteller inom det aktuella området bör övriga delar av godsets marker inventeras.

Bland övriga arter kan en registrering av mustaschfladdermus/Brandts fladdermus (*Myotis mystacinus/Myotis brandtii*) nämnas. De båda arterna kan inte skiljas på sonaret.

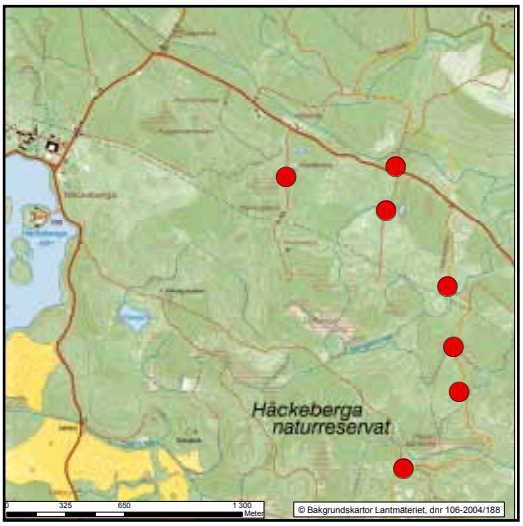

Figur 3. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom östra delen av Häckeberga Gods, Lunds kommun.

Tabell 6. Registreringar av fladdermöss inom de östra delarna av Häckeberga Gods den 9 juli 2009. Mmys/bra = mustaschfladdermus/Brandts fladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladder-mus, Enil = nordisk fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mmys/bra	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
500 m V Jägarehus	1*	1*	2*	1*		
500 m VNV Jägarehus						1*
Lövdalshus		7*	1*		12*	2*
500 m ONO Lövdalshus		5	3		9	4
600 m OSO Lövdalshus		2-5	1		5	2-5
850 m NV Perstorpshus					2	
500 m SV Perstorpshus					5	
500 m VSV Perstorpshus						3
900 m VSV Perstorpshus					1	
500 m NV Perstorpshus		7			10	3
600 m NV Perstorpshus		3				
700 m NV Perstorpshus		1				

* Antal registreringar från box.

Silvåkra Gods, Lunds kommun

Skogsområdet kring Silvåkra slott domineras av gammal granskog men här och var finns bestånd av gammal bok. Besöket resulterade i att vi registrerade 7 olika arter, däribland en mustasch/Brandts fladdermus och en gråskimlig fladdermus (tab. 7).

Tabell 7. Registreringar av fladdermöss inom Silvåkra Gods marker den 26 juni, 2009. Mdau = vatten-fladdermus, Mmys/bra = mustaschfladdermus/Brandts fladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Datum	Lokal	Mdau	Mmys/bra	Ppyg	Nnoc	Enil	Vmur	Paur
2009-06-26	400 m NV Silvåkra slott	2-5				1		2-5
	150 m SSO Silvåkra slott		1	2-5	1		1	
	300 m SV Silvåkra slott			2-5	1			2-5

Kagarp, Önneslöv, Hörby kommun

Kagarp valdes ut på basis av tillgängligt kartmaterial, som visade att här fanns en omfattande bokskog. Resultatet av besöket den 24 augusti blev 5 olika fladdermusarter, varav en mustasch/Brandts fladdermus (tab. 8).

Tabell 8. Registreringar av fladdermöss i Kagarp, SO Önneslöv den 24 augusti 2009. Mdau = vatten-fladdermus, Mmys/bra = mustaschfladdermus/Brandts fladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus och Enil = nordisk fladdermus.

Lokal	Mdau	Mmys/bra	Ppyg	Enil	Paur
Kagarp, Önneslöv	2	1	1	1	2

Duveke Gods, Svalövs kommun

Markerna kring Duveke slott besöktes vid två tillfällen, 6 och 10 juni. Här finns ett stort antal mycket grova ekar i anslutning till slottet. Resultatet av inventeringarna visar också att här finns en artrik fladdermusfauna (tab. 9). Bland arterna kan nämnas fransfladdermus och trollfladdermus, som här noterades för första gången. En av de mest frekventa arterna i området var långörad fladdermus (tab. 9).

Tabell 9. Registreringar av fladdermöss inom Duveke Gods marker den 6 och 10 juni 2009. Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Vmur = gråskimlig fladdermus och Paur = långörad fladdermus

Datum	Lokal	Mnat	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Vmur	Paur
2009-06-06	200 m SO Duveke slott					2-5	1	2-5
	300 m SO Duveke slott		2-5	2-5				
	1,7 km SV Duveke slott							50*
2009-06-10	300 m SO Duveke slott				1			1
	300 m SV Duveke slott	2-5						2-5
	600 m SV Duveke slott	1						2-5
	1,3 km SV Duveke slott			1	1		2-5	

* Antal registreringar från box

Kjugekull, Kristianstads kommun

Vi valde Kjugekull på grund av topografin och förekomsten av gamla, grova träd. Det inventerade området är delvis ett Natura 2000-område.

Vid besöket den 16 augusti noterade vi 7 fladdermusarter inom området (tab. 10). För de rödlistade arterna fransfladdermus och trollfladdermus var det nya lokaler

Tabell 10. Registreringar av fladdermöss vid Kjugekull, Kristianstads kommun den 16 augusti 2009. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Lokal	Mdau	Mnat	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Paur
Kafé, Kjugekull			2-5	2-5	1		1
100 m O kafé, Kjugekull	2*				2*	2*	2*
200 m SV kafé, Kjugekull						6-10	
600 m NO kafé, Kjugekull				15*	5*		
750 m NO kafé, Kjugekull		1*	2*	21*	12*	6*	

Leingaryd, Ryssberget, Bromölla kommun

Efter att ha analyserat kartor över Ryssberget valde vi att inventera bl. a. de omfattande bokskogarna kring Leingaryd - Hagstad. Under rekognosceringen av området den 2 september fastnade vi för att undersöka skogsvägsslingan söder om Leingaryd. Det visade sig vara ett bra val. Totalt registrerades 8 fladdermusarter, däribland barbastell vid väginfarten och Bengtsboda. (tab. 11, fig. 4). Bland övriga observationer kan nämnas trollfladdermus, troligen under flyttning, samt fransfladdermus.

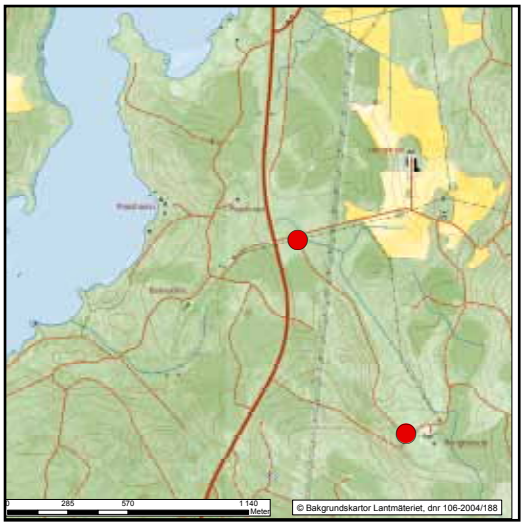

Figur 4. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom ett område söder om Leingaryd, Näsum, Bromölla kommun.

Tabell 11. Registreringar av fladdermöss Vid Leingaryd, Näsum, Bromölla kommun den 2 september 2009. Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus, Vmur = gråskimlig fladdermus, Bbar = barbastell och Paur = långörad fladdermus.

Datum	Lokal	Mnat	Pnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Vmur	Bbar	Paur
2009-09-02	500 m SV Leingaryd						1	1	
	300 m SSO Leingaryd			1					
	500 m SO Leingaryd			1*		1*			
	600 m SSO Leingaryd		2-5						
	800 m OSO Leingaryd				1*				1*
	Bengtsboda	1						1	

* Antal registreringar från box

Vanås Gods, Östra Göinge kommun

Vanås Gods besöktes vid 2 tillfällen, 2 och 14 augusti, under bra väderleksförhållanden. Tillgången på insekter var dock låg vid båda besöken, vilket också visade sig i resultatet av inventeringarna (tab. 12). Bland observationerna kan nämnas registreringen av fransfladdermus vid båda tillfällena.

Tabell 112. Registreringar av fladdermöss vid Vanås slott, Kristianstads kommun den 2 och 14 augusti 2009. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgflad-dermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus

Datum	Lokal	Mdau	Mnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Vmur	Paur
2009-08-02	Vanås slott			2-5		1	1	
	400 m S Vanås slott	2-5	1					
	800 m OSO Vanås slott	2		1		1		1
2009-08-14	Vanås slott					1		
	750 m SSV Vanås slott		1					7

Drögsperyd - Djupadal, Ryssberget, Bromölla kommun

Den andra lokalen vi valde att inventera på Ryssberget var bokskogsområdena kring Drögsperyd - Djupadal (fig. 5). Området inventerades den 14 juli och den 26 september. Fladdermusfaunan visade sig vara mycket artrik men individfattig (tab. 13). De sällsynta arterna utgjordes av barbastell och fransfladdermus.

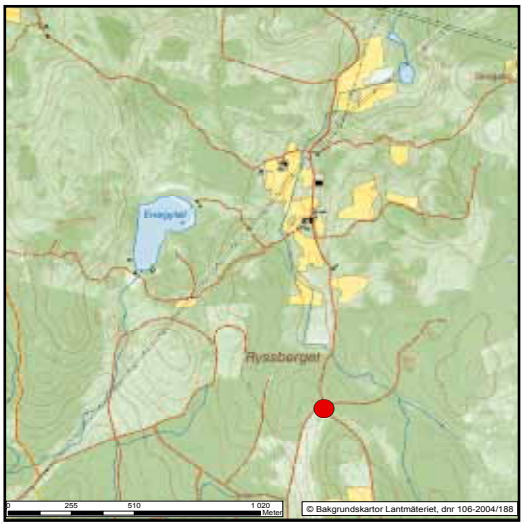

Figur 5. Förekomst av barbastell *(Barbastella barbastellus)* inom ett område söder om Drögsperyd, Näsum, Bromölla kommun.

Tabell 13. Registreringar av fladdermöss vid Drögsperyd - Djupadal, Bromölla kommun den 14 juli och 26 september 2009. Mdau = vattenfladdermus, Mnat = fransfladdermus, Pnat = trollfladdermus, Ppyg = dvärgfladdermus, Nnoc = stor fladdermus, Enil = nordisk fladdermus och Paur = långörad fladdermus.

Datum	Lokal	Mdau	Mmys/bra	Mnat	Ppyg	Nnoc	Enil	Bbar	Paur
14.7	Djupadal					1	1		1
	600 m SV Djupadal			1	3				2
	900 m SSV Djupadal		1						
	660 m O Drögsperyd		1*						1*
	1,5 km O Drögsperyd	1*							
26.9	1,5 km O Drögsperyd								1*
	2,3 km O Drögsperyd								8*
	2,6 km SO Drögsperyd							1	2

Bevarandeåtgärder

Flertalet av våra registreringar skedde längs smala skogsvägar med rik vegetation kring sidorna (fig. 10), där barbastellen jagade fram och tillbaka. Det är viktigt att man inte röjer bort den här ”kanaliserande” vegetationen.

Våra och Ingemar Ahléns noteringar av barbastell i Skåne (Ahlén 2008) under de två senaste åren tyder på en ökning av arten. Detta påstående styrks av att vi har funnit arten på lokaler som vi tidigare besökt och där inte påträffat den. Med hänsyn till den låga fekunditeten, < 1 unge per år, är det svårt att förklara den relativt snabba ökningen som ett resultat av reproduktion inom Sveriges gränser. Man kan därför inte utesluta att vi har fått ett tillskott från kontinenten.

Figur 10. Jaktområde för barbastell *(Barbastella barbastellus)*.

Sammanfattning

Årets inventering får ses som ett komplement till tidigare års inventeringar av barbastell. Tolv olika områden besöktes (tab. 1), i några fall ett par gånger. I fem av dessa områden noterades förekomst av barbastell, totalt 15 lokaler. Största ansamlingen av registrerade individer noterades inom den östra delen av Häckeberga Gods marker. En fortsatt undersökning av övriga delar av godsets marker bör göras för att få en total bild av artens utbredning inom området.

Glädjande är att finna barbastellen i den nordöstra delen av Skåne. Området är fortfarande till vissa delar dåligt inventerat på fladdermöss. Vi föreslår därför fortsatta inventeringar av denna del av Skåne.

Referenser

Ahlén, I. 2003. Inventeringen av barbastell (*Barbastella barbastellus*) 1999-2003 i Sverige. - Rapport 2003-12-01 (ej publ.).

Ahlén, I. 2006. Handlingsprogram för skydd av fladdermusfaunan. Åtaganden enligt det europeiska fladdermusavtalet EUROBATS. - Naturvårdsverket. Rapport 5546.

Ahlén, I. 2008. Nya fynd i Skånes fladdermusfauna. - Fauna och Flora 103 (1): 28-34.

Gerell, R. & K. Gerell Lundberg. 2008. Inventering av barbastell (*Barbastella barbastellus*) 2008. - Rapport 2008-08-11. Länsstyrelsen i Skåne län (ej publ.).

Gärdenfors, U. (ed.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken,

Så mycket som fem procent av våra djur, växter och svampar löper risk att dö ut. En storsatsning för att bevara arter och deras livsmiljöer ingår i Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete. Det är en del av arbetet för att klara riksdagens miljökvalitetsmål, som exempelvis **Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker** och **Ett rikt växt- och djurliv.**

Naturvårdskonsult Gerell har, på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län, inventerat barbastell i ett antal lokaler utspridda över stora delar av Skåne. 2007 fokuserade inventeringarna på potentiella övervintringslokaler, främst i grottor, medan under 2008-2009 har inriktningen varit på möjliga reproduktionslokaler.

www.lansstyrelsen.se/skane

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Östra Boulevarden 62A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 2 110
E-post skane@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/skane